

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 362/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Monikou Meňhertovou, Floriánska 16, Košice, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 52/2020 z 31. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne sa domáha priznania náhrady trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a ústavným súdom vyžiadaných rozhodnutí všeobecných súdov vyplýva, že sťažovateľka bola žalovanou v konaní o ochranu osobnosti vedenom na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16 C 86/2006 na základe žaloby [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“). Rozsudkom zo 16. decembra 2016 okresný súd uložil sťažovateľke povinnosť zdržať sa urážlivých výrokov, tvrdení a osočovania na adresu žalobkyne, že je „zlodejka, podvodníčka, príslušníčka ŠtB, že okráda jej matku“, a uložil jej povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1 000

eur, vo zvyšnej časti (nárok na poskytnutie morálneho zadosťučinenia) žalobu zamietol. Okresný súd považoval za preukázané, že sťažovateľka 13. mája 2006 pri dome na ulici [REDACTED] v ktorom žalobkyňa i sťažovateľka bývajú, použila na adresu žalobkyne už uvedené slová verejne, čo bolo objektivizované i prostredníctvom právoplatného rozhodnutia v priestupkovom konaní, čo podľa názoru okresného súdu predstavovalo neoprávnený a hrubý zásah do práva žalobkyne na ochranu osobnosti podľa § 11 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že hoci nebolo preukázané, že neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobkyne zo strany sťažovateľky trvá i v čase vyhlásenia rozsudku (naposledy v roku 2015), postačuje záver, že existuje bezprostredné nebezpečenstvo uskutočnenia (opakovania) takýchto alebo obdobných zásahov i v budúcnosti. Prihliadol pritom aj na správanie a vyjadrenia sťažovateľky v priebehu predmetného konania a v predchádzajúcich priestupkových konaniach (preukazovanie, že žalobkyňa je osoba, ktorá klame a podvádza, a tým jej vyjadrenia sú oprávnenou kritikou, sú na mieste a nie sú preto spôsobilé uraziť žalobkyňu). Podľa okresného súdu morálna satisfakcia nie je aj vzhľadom na veľký časový odstup spôsobilá odstrániť žalobkyňi spôsobenú ujmu na občianskej cti. Uzavrel, že konanie sťažovateľky bolo objektívne spôsobilé privodiť žalobkyňi značnú ujmu (s ohľadom na závažnosť neoprávnených zásahov, ku ktorým došlo verejne, proti žalobkyňi, ktorá je v lokalite značnej časti verejnosti známa v súvislosti s výkonom advokácie) pričom bola sťažovateľkou verejne obvinená z konania nezlučiteľného s výkonom advokácie v zmysle všeobecne záväznej právnej úpravy, a preto jej priznal aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (bod 41 rozsudku okresného súdu).

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na základe odvolania podaného sťažovateľkou rozsudkom č. k. 10 Co 294/2017-841 z 23. augusta 2018 rozsudok okresného súdu vo výroku o uložení povinnosti sťažovateľke zdržať sa urážlivých výrokov na adresu žalobkyne potvrdil a vo výroku o povinnosti zaplatiť žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 600 eur.

4. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľky odôvodnené § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z bodu 16 napadnutého uznesenia vyplýva, že napriek odmietnutiu dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP preskúmal rozsudok krajského súdu aj optikou vady zmätočnosti a konštatoval, že krajský súd dostatočne reagoval na námietky sťažovateľky vo vzťahu k dôvodnosti žalobkyňou uplatneného nároku. Najvyšší súd nemal za danú prípustnosť dovolania vyvodzovanú z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže sťažovateľkou prednesená dovolacia otázka (zakladajúca odklon od rozhodnutia R 36/1996) nemala v prejednávanej veci určujúci význam a krajský súd na nej nezaložil svoje rozhodnutie (bod 26 napadnutého uznesenia). Zároveň konštatoval, že dovolanie v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy smeruje proti výroku o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy. Napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť 14. apríla 2023.

II. Argumentácia sťažovateľky

5. Zo sťažovateľkou prezentovanej argumentácie v podanej ústavnej sťažnosti možno vo vzťahu (aj) k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vyvodit' tieto námietky:

a) spochybňuje úvahy (krajského súdu a najvyššieho súdu), podľa ktorých jej procesná obrana založila opodstatnenosť negatívnej žaloby, keďže by mali *a priori* za následok neúspech sťažovateľky ako žalovanej v konaní o ochranu osobnosti len preto, že realizuje svoje práva (bez obmedzení predniesť svoje vlastné tvrdenia) dovoľným spôsobom, čím by boli *de facto* limitované jej prostriedky procesnej obrany a útoku. Výslovne vo vzťahu k najvyššiemu súdu namieta, že tým poprel svoju predchádzajúcu judikatúru (R 36/1996, 5 Cdo 108/2009, 3 Cdo 201/2007, 3 Cdo 176/2012, 3 Cdo 176/2013);

b) za arbitrárne a neodôvodnené považuje úvahy a závery (krajského súdu a najvyššieho súdu) o možných pokračujúcich zásahoch do osobnostných práv žalobkyne. Výslovne vo vzťahu k najvyššiemu súdu namieta, že sa v napadnutom uznesení náležite nevysporiadal s jej námietkami, že krajský súd neodôvodnil, na základe čoho bol toho názoru, že by sťažovateľka predmetné výrazy použila aj do budúcnosti;

c) najvyšší súd nepovažoval za relevantný jej dovolací dôvod spočívajúci vo výčitke, že všeobecné súdy bez náležitého dokazovania preklenuli dôkaznú nůdzu a priznali žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy, čo je v rozpore s nálezom ústavného súdu publikovaného v ZNaU pod č. 46/2017 a judikatúrou najvyššieho súdu (4 Cdo 15/2003, R 29/2001, 1 Cdo 77/2009), a tým sa odklonil od názorového prúdu, podľa ktorého náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať po vykonaní náležitého dokazovania. Najvyšší súd sa obmedzil na konštatovanie, že „*pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nie je nevyhnutné preukázanie následkov zásahu*“.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Sťažovateľka sa podanou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jej označených práv napadnutým uznesením, ktorým najvyšší súd odmietol jej dovolanie proti rozsudku krajského súdu, ktorým výrok rozsudku okresného súdu, ktorým jej bola v konaní o ochranu osobnosti uložená povinnosť zdržať sa urážlivých výrokov na adresu žalobkyne, potvrdil a vo výroku, ktorým jej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1000 eur, zmenil výšku sumy na 600 eur.

7. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania [§ 39 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľkou formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť v prvom rade nespĺňa zákonom ustanovené

náležitosti. V ústavnej sťažnosti chýba konzistentná argumentácia, z ktorej by sa dalo vyvodit', ako napadnuté uznesenie najvyššieho súdu porušuje označené práva sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru.

9. Ústavný súd považuje za žiaduce dať do pozornosti, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti je kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (III. ÚS 463/2018). Ústavný súd stabilne judikuje, že ústavná sťažnosť na porušenie základných práv nemôže byť naformulovaná nedostatočne a neurčito a vytvárať tak priestor pre dohady a dedukcie (III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018). V zmysle konštantnej judikatúry pritom nepostačuje akékoľvek odôvodnenie návrhu na začatie konania. Návrh na začatie konania pred ústavným súdom musí byť odôvodnený kvalifikovane, t. j. musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa ústavno-právne požiadavky (m. m. PL. ÚS 9/2012, PL. ÚS 1/2014, PL. ÚS 7/2014 a i.). Rovnako nie je ani postačujúce, ak sťažovateľ v ústavnej sťažnosti odôvodní namietané porušenie svojich práv výlučne odvolaním sa na relevantnú právnu úpravu či judikatúru súdnych autorít. Konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa už pri jeho začatí vyznačuje bezvýnimčným uplatňovaním dispozičnej zásady, a preto ústavný súd nie je oprávnený „dopĺňať“ vlastným hodnotením sťažnosti ako celku taký petit sťažnosti, resp. jej odôvodnenie, ktoré nespĺňajú požiadavky kladené na ich kvalitu zákonom o ústavnom súde (I. ÚS 683/2022).

10. Zo vzájomného realizačného pôsobenia § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že v odôvodnení sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy musí sťažovateľ vysvetliť, v čom vidí porušenie základného práva alebo slobody, ktoré boli podľa jeho názoru konkretizovaným zásahom orgánu verejnej moci porušené. Takto formulovaná požiadavka odzrkadľuje potrebu dôsledného odlíšenia úlohy ústavného súdu od úloh iných orgánov verejnej moci (predovšetkým všeobecných súdov). Kým totiž všeobecné súdy prioritne chránia subjektívne práva fyzických osôb a právnických osôb plynúce zo zákonných, prípadne od zákona odvodených právnych predpisov, ústavný súd je v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy povolaný k ochrane tých subjektívnych práv, ktoré sú ako základné práva a slobody zakotvené v ústave alebo v kvalifikovaných medzinárodných zmluvách. Naznačenú ťažiskovú dištinkciu musí odrážať aj odôvodnenie sťažnosti, v ktorom nepostačuje argumentovať rovnakým metodologickým a obsahovým spôsobom ako v konaní pred všeobecnými súdmi. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia sťažnosti. Inými slovami, sťažovateľ môže v sťažnosti dôvodiť nesprávnym právnym posúdením veci, ktorého sa mal dopustiť všeobecný súd, súčasne ale musí odôvodniť nežiaduci dopad tvrdeného nesprávneho právneho posúdenia veci na jeho základné práva a slobody. V opačnom prípade musí ústavný súd konštatovať nedostatočnosť odôvodnenia sťažnosti, jej rozpor s § 56 ods. 2 písm. c)

zákona o ústavnom súde a sťažnosť odmietnuť pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (obdobne III. ÚS 352/2017).

11. Ani pri uprednostňovaní materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti nie je na ústavnom súde, aby vyhládaval za navrhovateľa konkrétne dôvody namietanej neústavnosti, ktoré podľa § 43 ods. 1 majú tvoriť obsah návrhu a určovať rozsah ústavného prieskumu ústavným súdom, ktorý je podľa § 45 rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania viazaný (porov. *Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 248.*).

12. Aj napriek právnemu zastúpeniu ústavná sťažnosť v podstate neobsahuje ústavnoprávnu argumentáciu. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno ustáliť, že sťažovateľka sa nestotožňuje so závermi okresného súdu a krajského súdu, že v prejednáwanej veci existovala hrozba opakovania neoprávnených zásahov, ktorú vyvodili z jej prejavov a postojov v priebehu konania o ochranu osobnosti, čo podľa nej predstavuje odklon od ustálenej judikatúry (najmä R 36/1996), a opakuje svoje presvedčenie, že v konaní o ochranu osobnosti súdy môžu priznať náhradu nemajetkovej ujmy po vykonaní náležitého dokazovania (s odkazom najmä na III. ÚS 288/2017 publikované v ZNaU pod č. 46/2017), čo tiež predstavuje odklon od ustálenej judikatúry. Tieto jej dovolacie námietky však najvyšší súd neakceptoval.

13. Ústavná sťažnosť sťažovateľky je tak podľa názoru ústavného súdu len pokračujúcou polemikou s rozhodnutiami konajúcich všeobecných súdov týkajúcou sa výkladu § 13 Občianskeho zákonníka o prostriedkoch súdnej ochrany osobnosti.

14. Podľa názoru ústavného súdu za danej situácie neprichádzala do úvahy ani výzva na odstránenie týchto nedostatkov návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vzhľadom na ich kľúčovú povahu. Označené ustanovenie zákona totiž slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, nie však jeho samotnej podstaty (m. m. I. ÚS 155/2019).

15. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že označené nedostatky zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na perfektnosť základných náležitostí návrhu slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 102/2019, II. ÚS 576/2020).

16. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že v prejednáwanej veci identifikoval aj ďalšie menej závažné vady ústavnej sťažnosti. V prvom rade upriamuje pozornosť na plnomocenstvo udelené právnej zástupkyňi sťažovateľky z 22. mája 2023, ktorým sťažovateľka splnomocnila právnu zástupkyňu na podanie ústavnej sťažnosti „v konaní vedenom Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 16 C 86/2006“. Predmetná ústavná sťažnosť pritom smeruje proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu. Zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje (porov. *Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 250.*). Sťažovateľka v rozpore

s § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde k ústavnej sťažnosti nepripojila ani kópiu právoplatného uznesenia najvyššieho súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jej základných práv a slobôd, ktoré si spolu s jemu predchádzajúcimi rozsudkami okresného súdu a krajského súdu ústavný súd vyžiadala postupom podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

17. Nad rámec už uvedených skutočností, ktoré *ipso facto* predstavujú dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že z rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, vyplýva, že sťažovateľka dostala v konaní uspokojivú odpoveď na otázky, na ktorých spočíva jej nespokojnosť prezentovaná v ústavnej sťažnosti. V tejto súvislosti možno odkázať na bod 24 rozsudku krajského súdu, v ktorom zdôraznil preventívny účel žaloby na ochranu osobnosti a s poukazom na okolnosti prejednávanej veci vysvetlil dôvodnosť 1. výroku rozsudku okresného súdu. Najvyšší súd následne ozrejmil, že sudy nezaložili svoje rozhodnutia na tom, že by procesnú obranu sťažovateľky považovali za neoprávnený zásah do osobnosti žalobkyne, za zásah považovali jej konanie posúdené správnymi orgánmi ako priestupok. Z postoja sťažovateľky v priebehu sporu (i priestupkového konania) prezentovať svoje správanie ako plne akceptovateľné či ako primerané vyvodili sudy len zrejmu dôvodnú obavu z opakovania použitia týchto výrazov na adresu sťažovateľky (a to kedykoľvek) (bod 26 napadnutého uznesenia).

18. Ústavný súd pripúšťa, že určité výhrady možno mať k argumentácii, ktorú zvolil krajský súd v bode 28 svojho rozsudku, keď vyslovil, že na priznanie finančného zadosťučinenia nie je nevyhnutné, aby došlo k preukázaným negatívnym následkom v osobnostnej sfére dotknutej osoby, rozhodujúce je, či konanie je spôsobilé zasiahnuť do práva na ochranu súkromného života každej osoby nachádzajúcej sa v dotknutej situácii, ktorú zopakoval aj najvyšší súd v bode 16 napadnutého uznesenia. Uvedená argumentácia sa vzťahuje na existenciu samotného zásahu do osobnostného práva, keď na úspešné uplatnenie práva na ochranu osobnosti sa nevyžaduje vyvolanie následkov, ale stačí, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené § 11 Občianskeho zákonníka (porov. Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2019. s. 84.).

19. Ústavný súd už vyslovil, že finančné zadosťučinenie za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti možno priznať vtedy, pokiaľ nie je postačujúce morálne zadosťučinenie a pokiaľ došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere. O znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere ide, pokiaľ ujmu vzniknutú v osobnostnej sfére fyzická osoba vzhľadom na povahu, intenzitu, opakovanie, trvanie a šírku okruhu pôsobenia nepriaznivého následku pociťuje a prežíva ako závažnú (I. ÚS 232/2020).

20. Uvedenému však zodpovedá bod 41 rozsudku okresného súdu, v ktorom dostatočným spôsobom vysvetlil, z akých dôvodov bol toho názoru, že konanie sťažovateľky je spôsobilé prívodiť žalobkyni značnú ujmu, a bod 40, v ktorom vysvetlil, prečo nie je morálna satisfakcia spôsobilá odstrániť ujmu spôsobenú žalobkyni. Tieto dôvody pritom jednoznačne vyplynuli z vykonaného dokazovania, čo zodpovedá právnenému názoru ústavného súdu prezentovanému v bode 61 nálezu č. k. III. ÚS 228/2017-32 z 5. septembra 2017, na ktorý odkazovala sťažovateľka v ústavnej sťažnosti.

21. Ústavný súd tak v závere sumarizuje, že ústavná sťažnosť *prima facie* nemá náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde, a to najmä relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti obsahovo korešpondujúci s návrhom na rozhodnutie vo veci samej, čo nevyhnutne zakladá dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde. Avšak aj v prípade, ak by zákonom predpísané náležitosti mala, v zmysle argumentácie ústavného súdu uvedenej v bodoch 17 až 20 odôvodnenia tohto uznesenia by bolo namieste ústavnú sťažnosť odmietnuť v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu